

pl

Unia Europejska
Polityka Regionalna

inforegio

Nr 28 | Grudzień 2008 | panorama

**Zielona Księga w sprawie
spójności terytorialnej –
jej przyszłość**

Spis treści

Zielona Księga w sprawie spójności terytorialnej – jej przyszłość

Zielona Księga w sprawie spójności terytorialnej – przekształcenie różnorodności terytorialnej w siłę

Jakie pytania towarzyszą przyszłej europejskiej polityce spójności?
Panorama przedstawia Zieloną Księgę i analizuje kilka podstawowych kwestii.

4

Zielona Księga z różnych perspektyw

Pięć wywiadów na temat Zielonej Księgi, przedstawiających opinie
osób bezpośrednio zaangażowanych w politykę spójności terytorialnej.
Omówienie zakresu i celów Zielonej Księgi.

8

Czym jest i jak działa Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej

Nowy instrument prawny Komisji, który pozwala regionom występować łącznie w formie
podmiotów posiadających osobowość prawną, zmniejszający biurokrację i usuwający
utrudnienia we współpracy.

12

Raport: Paryska konferencja na temat spójności terytorialnej i przyszłości polityki spójności

Panorama przedstawia relację z dwudniowej konferencji w Paryżu, w tym najważniejsze
wnioski oraz przegląd opinii i pytań postawionych w celu kontynuowania debaty.

13

Program

18

REGIO i sieci

19

On-line

20

Zdjęcia (strony): European Commission (3, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17),
EPA PHOTO / CTK / MILAN KOSECEAR (6), EPA PHOTO / ATTILA KISBENEDEK (8).

Okładka: Wind generator at Blyth, United Kingdom. Zdjęcia: European Commission.

Wydawca: Raphaël Goulet, Komisja Europejska, DG ds. Polityki Regionalnej.

Inni współpracownicy: Tipik S.A.

Czasopismo jest drukowane w języku angielskim, francuskim i niemieckim
na papierze z recyklingu utylizowanym oraz dostępne w 22 językach Unii Europejskiej
na stronie internetowej: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

Opinie w niniejszej publikacji wyrażają poglądy autora
i niekoniecznie odzwierciedlają stanowisko Komisji Europejskiej.

W skrócie

Spójność terytorialna – przekształcenie różnorodności terytorialnej w siłę

Niedawno opublikowana Zielona Księga w zakresie spójności terytorialnej wywołała dyskusję obejmującą sprawy, które są fundamentalne dla funkcjonowania UE. Księga nie dotyczy bynajmniej samej polityki spójności, stawia bowiem pytania o charakter współpracy regionalnej, wykorzystanie przestrzeni, w której żyjemy, wpływ polityk sektorowych oraz związek między współpracą i konkurencyjnością. Zmienia się styl życia, pojawiają wyzwania, o których ludzkość wcześniej nawet nie śniła. Rządy europejskie, na wszystkich szczeblach administracji, muszą na te wyzwania reagować. Ale w jaki sposób?

Biorąc pod uwagę różnorodność wątków dyskusji, w tym wydaniu Panoramy zajmiemy się wyłącznie Zieloną Księgą. Przyjrzymy się samej Zielonej Księdze, zdamy relację z dwudniowej konferencji rozpoczynającej proces konsultacyjny, która odbyła się w Paryżu. Ponadto przeprowadzimy wywiady z pięcioma osobami bezpośrednio zaangażowanymi w Politykę Regionalną na różnych jej poziomach, po to by poznać ich obawy i nadzieje oraz zaprezentujemy nowy instrument UE ułatwiający współpracę między regionami na arenie międzynarodowej – mowa o Europejskim Ugrupowaniu Współpracy Terytorialnej (EUWT).

Wymiar terytorialny stanowi jedną z podstawowych kwestii w polityce spójności od jej powstania, a wyraża się w systemie kwalifikowania, systemie dystrybucji środków finansowych oraz sposobie planowania programów. Jednak często można spotkać się z opinią, że sposób zaspokajania potrzeb regionów poprzez politykę publiczną wymaga udoskonalenia, mimo tego że obecnie nie ma żadnych ścisłych ustaleń w tym zakresie. W tym kontekście, Parlament Europejski, nieformalne zgromadzenie Ministrów odpowiedzialnych za rozwój miast i spójność terytorialną z Lipska z 2007 r. oraz wiele stowarzyszeń reprezentujących określone typy regionów, poprosiło Komisję o przedstawienie dokumentu w sprawie spójności terytorialnej. W odpowiedzi Komisja przygotowała Zieloną Księgę.

Rozpoczynając tę debatę, Komisja ma nadzieję upowszechnić wiedzę na temat spójności terytorialnej i powszechnych rozwiązań stosowanych w UE.

Zachęcam do przeczytania niniejszego wydania Panoramy i odwiedzenia strony Inforegio poświęconej Zielonej Księdze http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/index_pl.htm

Włącz się do dyskusji i przedstaw swoje poglądy!

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'DHübner'.

Danuta Hübner
Komisarz ds. Polityki Regionalnej

Przekształcanie różnorodności terytorialnej w siłę – Zielona Księga na temat spójności terytorialnej

Gęstość zaludnienia, dystans i podział: trzy czynniki, które w raporcie Banku Światowego 2009 określono jako posiadające potencjalny wpływ na tempo rozwoju społecznego i ekonomicznego. W swojej Zielonej Księdze na temat spójności terytorialnej Komisja zarysowuje trzy potencjalne fronty, na których można zmierzyć się z tymi wyzwaniami. Ponadto opisuje regiony o określonych cechach geograficznych, omawia koncepcję spójności terytorialnej w kontekście programowania polityk UE oraz otwiera debatę na temat spójności.

W 2006 r., Rada przyjęła Strategiczne Wytyczne Wspólnoty, w których stwierdzono, że „promowanie spójności terytorialnej powinno stanowić element dążeń mających na celu zagwarantowanie, że wszystkie regiony europejskie będą miały możliwość wniesienia swojego wkładu w plan wzrostu gospodarczego i zatrudnienia”. Wytyczne dotyczące strategii rozwoju obszarów wiejskich również podkreślają wkład odpowiednich programów w spójność terytorialną.

Coraz bardziej uznawana jest potrzeba promocji współdziałania, dialogu i partnerstwa między różnymi poziomami zarządzania, organizacjami i ludźmi wdrażającymi politykę w życie.

Mając na uwadze te kwestie, a także zmiany, które przyniosło ostatnie poszerzenie oraz potrzebę zsynchronizowania silnych stron, aby stawić czoła wyzwaniom globalnej gospodarki oraz konieczności pracy na rzecz bardziej zrównoważonego wzrostu, Komisja opublikowała Zieloną Księgę i ogłosiła fazę konsultacji publicznych w jej sprawie. A zatem co jest teraz dokładnie tematem dyskusji?

Koncentracja – Połączenie – Współpraca: w odpowiedzi na wyzwania

Koncentracja

Sieć osadnicza w UE ma wyjątkowy charakter. Składa się z około 5000 miast i miasteczek oraz prawie 1000 dużych miast rozsianych po całym jej terytorium. Pomimo stosunkowo gęstej sieci miejskiej, tylko 7% ludności mieszka w ośrodkach liczących ponad 5 milionów mieszkańców, podczas gdy w USA jest to 25% populacji.

W porównaniu ze statystykami ogólnoświatowymi, miasta europejskie w UE należą do kategorii niedużych, co ma pewien wpływ na wydajność gospodarki. Jeśli porównamy kraje UE z innymi rozwiniętymi obszarami świata dostrzeżemy, że dla UE charakterystyczna jest mniejsza koncentracja działalności gospodarczej, co odzwierciedla europejski styl życia, w którym ceniony jest zrównoważony rozwój, ochrona zasobów naturalnych i tradycja. Podsumowując, o ile wiele osób mieszka w miastach, nie są to przeważnie duże ośrodki: mieszkańcy miast żyją w pobliżu obszarów wiejskich, a mieszkańcy wsi mają łatwy dostęp do usług oferowanych w miastach. Małe i średnie miasta mają o wiele większe znaczenie, niż sugerowałaby ich wielkość, ponieważ zapewniają infrastrukturę i usługi niezbędne, by uniknąć wyludnienia wsi i migracji do miast.

Czerpanie korzyści ekonomicznych wynikających ze skupienia urbanistycznego nie powinno wykluczać zachowania pozytywnych aspektów życia w miastach europejskich.

W jaki sposób można osiągnąć korzyści z koncentracji działalności gospodarczej na terenie, na którym znajduje się duża liczba małych i średnich miast, unikając jednocześnie negatywnych efektów, takich jak zanieczyszczenie środowiska, trudności komunikacyjne, podupadanie miast i wykluczenie społeczne? Odpowiedź tkwi w zachęcaniu do współdziałania, interakcji i kontaktów między miastami oraz otaczającymi je obszarami wiejskimi. Aby skorzystać ze zwiększonej wydajności, która towarzyszy koncentracji działalności gospodarczej, Europa musi osiągnąć masę krytyczną raczej poprzez nawiązywanie kontaktów, niż przez zwiększanie liczby dużych miast.

W ramach polityki spójności terytorialnej musimy się zastanowić, jak najlepiej wykorzystać tę niezwykłą i zróżnicowaną sieć osadniczą, gdyż obywatele europejscy nie mogą być poszkodowani pod względem możliwości zatrudnienia, warunków mieszkaniowych, dostępu do usług użyteczności publicznej itp., tylko dlatego, że mieszkają w mniej uprzywilejowanym regionie.

Zaawansowane systemy nadzorowania ruchu drogowego skracają dystans między ludźmi, tym samym przyczyniając się do lepszego wykorzystania technologii sprzyjającej rozpowszechnianiu pomysłów.

Połączenie

Niezależnie od tego, jak bardzo harmonijnie będą rozwijały się obszary miejskie w przyszłości, należy zadbać o zespolenie konurbacji i połączenie ludzi, którzy je zamieszkują. Pierwszym skojarzeniem są tu połączenia transportowe, ale łączność oznacza również: sprawne szerokopasmowe łącza internetowe, podłączenie do niezawodnych źródeł energii; powiązania z ośrodkami badawczymi i biznesowymi, gwarancja zaspokojenia szczególnych potrzeb grup osób w niekorzystnej sytuacji życiowej.

W nowych państwach członkowskich dobre połączenia drogowe należą do rzadkości, a sieć połączeń kolejowych nie jest równomiernie rozłożona. W większości z nich istniejąca infrastruktura kolejowa nie jest dostosowana do szybkich pociągów i wymaga renowacji. Konieczne jest wprowadzenie nowoczesnych systemów zarządzania ruchem. Nie udaje się zredukować emisji dwutlenku węgla przez rozwijanie transportu wodnego, zarówno morskiego, jak i rzeczno-golego. Jego skala jest w dalszym ciągu zbyt mała.

W obszarach wiejskich częstym problemem jest niewystarczający dostęp do takich dóbr publicznych, jak opieka zdrowotna lub oświata. W najmniej zurbanizowanych regionach ponad 40% populacji mieszka o więcej niż pół godziny drogi od najbliższego szpitala, a 43% o więcej niż godzinę od uniwersytetu. Możliwości technologii informatycznych i telekomunikacyjnych w zakresie telemedycyny i kształcenia na odległość nie są wykorzystywane.

Obszary stołeczne rozciągające się poza granice lokalnych i regionalnych jednostek administracyjnych w krajach Piętnastki skorzystały w trakcie wielu lat prowadzenia polityki spójności. Poprawił się m.in. transport oraz jakość i skuteczność transgranicznych systemów opieki zdrowotnej. Jest to bardzo istotne ze względu na brak przejrzystych zasad związanych z dostępem do takich usług.

Do przedyskutowania

Potrzeba rozwijania harmonijnych polityk związanych z infrastrukturą oraz współpracą gospodarczą w nowych państwach członkowskich i regionach graniczących z dawną żelazną kurtyną. Niezbędne są starania o lepsze wykorzystanie przestrzeni morskich i skrzyżowania granic morsko-lądowych.

Do przedyskutowania

Potrzeba bardziej harmonijnego i zrównoważonego rozwoju, który poprawi konkurencyjność, a jednocześnie zapewni poszanowanie zasobów naturalnych, np. niezabudowanych obszarów wiejskich. Taki rozwój powinien również zagwarantować uzyskanie spójności społecznej. Oznacza to, że należy unikać nierównowagi w rozwoju obszarów i jednocześnie pomagać wszystkim w czerpaniu korzyści z ułatwień związanych z życiem w mieście – chociażby dostępem do szkół i szpitali.

Unia Europejska jest od południa i wschodu otoczona regionami, które nadal mają niższy Produkt Krajowy Brutto (PKB) na jednego mieszkańca niż graniczne obszary Unii, które i tak w stosunku do pozostałych części Unii mają najniższe PKB. Niektóre z tych sąsiadujących z UE krajów mają też wysoki przyrost naturalny, w związku z czym występują tam bardzo silne dążenia do migracji.

Współpraca

Kwestie wymagające zacieśnienia współpracy mogą być bardzo delikatne – problemy, które wydają się pochodzić z tylko jednego regionu i tylko jego dotyczyć, mogą de facto powstawać gdzie indziej. Kiedy pojawia się zanieczyszczenie gleby, wydaje się, że problem jest ściśle umiejscowiony geograficznie. Jednak substancje szkodliwe zakopane w jednym kraju mogą przedostać się do gruntu, a potem do wód gruntowych i wywołać ich skażenie. Kiedy jedno państwo dopuści się nierozsądnych zachowań, zapłacić za nie może inne. Bardziej oczywisty i wymagający jeszcze ściślejzego współdziałania problem stanowią zmiany klimatyczne i towarzyszące im powodzie, pożary i susze.

Kwestie klimatyczne powodują, że nie możemy już tak samo jak kiedyś rozumieć pojęcia granic i niezależnych regionów, podobnie jest z nowoczesnym stylem pracy, który również wymaga ściślejzej współpracy regionów, które wcześniej mogły uważać się za zupełnie odrębne podmioty. Rozwoj gospodarki, transportu publicznego, dostęp do opieki zdrowotnej, wyższego szkolnictwa i ośrodków szkoleniowych – wszystkie te udogodnienia przekraczają granice regionów.

Wartość dodana, która pochodzi ze współdziałania, jest powszechnie uznawana. Po 14 latach prowadzenia programów mających na celu współdziałanie, Komisja ma nadzieję, że Zielona Księga zwróci uwagę na korzyści z przeniesienia współpracy terytorialnej na nowy poziom. Widać je już w powstającej właśnie strategii dla regionu Morza Bałtyckiego, która stanowi pole doświadczeń w zakresie ponownej analizy charakteru współpracy regionalnej, podkreślając większą spójność strategii, wspólne cele społeczności oraz sprawne narzędzia wdrażania.

Jednak ideały powinny być w końcu wprowadzone w życie, a sposoby dalszego osiągnięcia celów – znalezione. Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (EUWT) oferuje nową strukturę prawną i administracyjną dla regionów, które chcą ze sobą współpracować, można jednak zrobić znacznie więcej.

Do przedyskutowania

Należy wprowadzić prostsze, bardziej skuteczne i elastyczne narzędzia współdziałania różnych instytucji i administracji. Wprowadzenie EUWT jest świetnym posunięciem, ale to dopiero pierwszy krok.

Do przedyskutowania

Czy regiony o określonych cechach geograficznych wymagają zastosowania szczególnych instrumentów polityki?

Geografia – wróg czy przyjaciel?

Regiony górskie i wyspiarskie miewają tak zróżnicowane cechy gospodarcze, jak ich topografia. O ile w wielu wypadkach odnoszą znaczne korzyści z turystyki, która przyczynia się do rozwoju miejscowej gospodarki, dostarczając środków i motywacji do tworzenia odpowiednich połączeń transportowych i dobrej jakości usług, ta sama turystyka stanowi dla nich pewne zagrożenie. Uzależnienie od jednego sektora gospodarki wiąże się z ryzykiem, które zwiększa się jeszcze bardziej w dobie zmian klimatycznych – wyspom grozi podniesienie poziomu mórz oraz erozja wybrzeża, obszarom górskim – cofanie się lodowców i malejące opady śniegu.

Kolejnym ograniczeniem w rozwoju jest dostępność takich obszarów – wyspy leżą często w dużym oddaleniu od główne- go lądu, a obszary górskie w wielu wypadkach stanowią naturalną barierę między państwami członkowskimi, wzmacnia- jącą efekty podziału administracyjnego. Dlatego współpraca międzynarodowa na tych obszarach jest niezbędna nie tylko z uwagi na same tereny górskie, ale również niziny, które są nimi przedzielone.

Dlaczego Zielona Księga została opublikowana teraz?

Dyskusja na temat rozwoju terytorialnego rozpoczęła się na początku lat 90. od publikacji dwóch raportów: Europa 2000 i Europa 2000+. Ale koncepcja spójności terytorialnej pojawiła się po raz pierwszy dopiero w 1995 r. na spotkaniu Zgromadzenia Regionów Europy w Antwerpii.

Dwa lata później została wprowadzona do Traktatu z Amsterdamu (Artykuł 7d), a w 1999 r. państwa członkowskie przyjęły Europejską Perspektywę Rozwoju Przestrzennego (ESDP). Częste spotkania ministrów odpowiedzialnych za planowanie przestrzenne i rozwój regionalny w różnych rządach doprowadziły do przyjęcia Agendy Terytorialnej, w ramach której wyznaczone zostały trzy priorytety spójności:

- Nastawienie regionalnej i krajowej polityki rozwojowej na maksymalne wykorzystanie atutów danego terytorium;
- Wzmocnienie powiązań między terytoriami przez promowanie współpracy i wymiany;

Wymogi ochrony środowiska podważają stosowane dotychczas pojęcia granic oparte na takich terminach geograficznych jak pasmo gór itp.

Polityka spójności: terytorialne wyzwania mogą stać się atutami.

- Poprawa spójności polityk unijnych dotyczących terytoriów.

Nacisk na spójność terytorialną na poziomie międzyrządowym wskazuje, że debata była wystarczająco zaawansowana, aby zmierzać do wspólnej wizji dotyczącej wpassowania spójności w system polityk UE. Po trwających przez rok pracach nad jej sformułowaniem, Zielona Księga została opublikowana, i ma służyć połączeniu opinii i tworzeniu planów na przyszłość.

Przeniesienie spójności terytorialnej na nowy poziom

Aż do dziś tradycyjnym elementem finansowania programów spójności, a także przedmiotem analizy, na którym bazowała polityka, były okręgi administracyjne średniej wielkości, tzw. regiony poziomu NUTS-2, które według definicji Eurostatu mają szereg wspólnych cech.

Współdziałanie regionów wymaga bardziej elastycznego podejścia do kwestii geograficznych, odpowiedniego dla regionów o różnej wielkości, np. tak dużych jak dorzecze Dunaju lub region Morza Czarnego. Jednak analiza na tym się nie kończy. Nowe podejście do geografii obejmuje również poziomy współdziałania i tworzenia sieci jako cechy geograficzne, co daje nowe spojrzenie na strukturę UE.

Argument, że potrzebujemy terytorialnego kontrapunktu dla rozległych, obejmujących swoim zasięgiem całą UE

polityk sektorowych staje się coraz bardziej istotny, podobnie jak fakt, że aby polityka się dobrze sprawdziła, musi zostać przyjęta na poziomie lokalnym. Takie rozwiązania zaczynają się pojawiać w niektórych programach regionalnych, które z budżetów globalnych przechodzą bezpośrednio do zainteresowanych miast, dając im możliwość wypowiedzenia się na temat sposobu zaprojektowania i wdrożenia projektów. Nacisk kładzie się na opracowanie polityki umiejscowionej w konkretnym obszarze, gdzie słowo „terytorium” ma przypominać władzom, że zanim sformułują politykę powinni znać ukształtowanie terenu. Sposób planowania polityki sektorowej musi zostać zmieniony. Rozwój polityk sektorowych powinien uwzględniać, na wszystkich poziomach, ich wpływ na poszczególne regiony. Jak wiadomo nie da się dopasować do wszystkich regionów takiej samej polityki rolnej, polityki innowacyjności czy zrównoważonego rozwoju.

Zielona Księga nieco udoskonala to podejście, stwierdzając, że domniemane przykładanie uwagi do spójności terytorialnej powinno być jasno sprecyzowane – polityka regionalna powinna, zgodnie ze swoim opisem, być stosowana wobec różnych typów regionów, w zwykłym rozumieniu tego słowa albo innymi słowy – do terytoriów. Należy zachęcać do koncentrowania uwagi na poziomie niższym niż krajowy, z naciskiem na polityki dotyczące konkretnych obszarów, zintegrowane z politykami sektorowymi, takimi jak polityka zrównoważonego rozwoju i dostępu do usług.

Wskazując potrzebę bardziej elastycznego podejścia do spraw geograficznych, Zielona Księga nie kwestionuje krajowych i regionalnych kompetencji w dziedzinie planowania przestrzennego i użytkowania gruntów. Jak wyjaśnia Danuta Hübner, Komisarz ds. Polityki Regionalnej: „Należy poznać nowe formy zarządzania, aby wciąż wzmacniać trudną, ale bardzo istotną kombinację celów na poziomie ogólnoeuropejskim z oddolnymi korektami lokalnych potrzeb i preferencji”.

Różnorodność jako atut, a nie ograniczenie

Wraz ze zmianą perspektywy nadchodzi zmiana zapatrywań – współdziałanie nie polega tylko na próbach przekraczania granic państw, stanowi również decydujący krok w kierunku umacniania sił.

Niektóre stereotypy, takie jak „miasto równa się wydajność – wieś równa się niekorzystne położenie” należy eliminować, podobnie jak to, że niektóre rodzaje ukształtowania terenu muszą oznaczać niski PKB. Istnieją wyjątki od reguły – niektóre miasta podupadają gospodarczo, niektóre obszary wiejskie przeżywają rozkwit. Współpraca terytorialna powinna koncentrować się na sprowadzaniu ich do wspólnego mianownika i zapewniania regionom możliwości poprawiania ogólnej jakości życia ich mieszkańców.

Fundusze należy przeznaczyć na uruchamianie działań, które mają samonapędzającą się siłę, i wiele z siebie oddają regionowi po zakończeniu projektu lub programu. Należy przenieść akcenty ze wspierania na zasiewanie potencjału wzrostu – współdziałanie w celu poprawienia konkurencyjności.

Komisja oczekuje na Państwa komentarze w trakcie procesu konsultacyjnego, który potrwa do końca lutego 2009. Zapraszamy na stronę Zielonej Księgi: http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/index_pl.htm

Zielona księga z różnych perspektyw

Poniższe wywiady prezentują punkty widzenia różnych osób zaangażowanych w politykę regionalną, na temat Zielonej Księgi. Jako że ich priorytety i stanowiska mają ścisły związek z pełnionymi przez nich funkcjami, by pokazać różne perspektywy wszystkim zadano te same dwa podstawowe pytania. Trzeci temat nasi rozmówcy wybierali sami i jest on odzwierciedleniem ich głównych zainteresowań wiążących się z pełnioną rolą.

Danuta Hübner, Europejska Komisarz ds. Polityki Regionalnej

1. Jak wyobraża sobie Pani zmiany, które zajdą pod wpływem najnowszej Zielonej Księgi w sprawie spójności terytorialnej?

W Zielonej Księdze postawiono pytanie o wpływ różnych polityk, np. transportowej i rolnej, na kwestię spójności terytorialnej. Pojawia się tam również kwestia harmonijnego rozwoju różnych regionów poprzez prowadzenie różnych polityk publicznych, przede wszystkim europejskiej polityki spójności.

Polityka musi być przeprowadzona na wszystkich szczeblach, oraz służyć zaspokojeniu potrzeb mieszkańców odpowiednio określonych obszarów.

Polityka spójności ma na celu jak najlepsze wykorzystanie atutów każdego z terytoriów unijnych z korzyścią dla jego mieszkańców, a Zielona Księga otwiera debatę na temat sposobów urzeczywistniania tego celu. W trwającym obecnie okresie konsultacji przysłuchujemy się głosom opinii publicznej i zastanawiamy nad nimi, ale, moim zdaniem, jest kilka konkretnych spraw do rozważenia.

Przede wszystkim musimy ponownie przemyśleć definicję słowa „terytorium” i opracować odpowiednią politykę. Coraz częściej przekraczamy ustalone granice administracyjne – pracujemy, robimy zakupy i spędzamy czas wolny daleko, a nawet bardzo daleko od miejsca zamieszkania. Nasze rozumienie terytoriów się zmienia. Jednocześnie nowe wyzwania, takie jak globalizacja, zmiany klimatyczne i migracje wymagają podjęcia wspólnych działań przez organy UE, na wszystkich poziomach tworzenia polityki.

Zintegrowane podejście do formułowania zasad polityki na wszystkich poziomach jest niezbędne; **polityki publiczne**

muszą zaspokajać potrzeby mieszkańców odpowiednio zdefiniowanych terytoriów. Przez terytoria należy rozumieć lokalne społeczności, obszary stołeczne, regiony transgraniczne oraz baseny morskie i dorzecza znajdujące się na terenie kilku państw.

Aby skoordynować polityki w różnych sektorach, podobnie jak polityki terytorialne, potrzebny jest postęp, nawet jeśli różne polityki pozostają autonomiczne. Potrzebne jest także dalsze partnerstwo we wzmacnianiu trudnej, ale bardzo istotnej kombinacji kierunku polityki europejskiej oraz oddolnej definicji lokalnych potrzeb i preferencji.

Aby usprawnić podejmowanie decyzji konieczne jest pogłębienie wiedzy na temat naszych terytoriów, w tym dynamiki ich rozwoju, oddziaływania, scenariuszy itd. Dane i wskaźniki, podobnie jak metody, muszą służyć skutecznemu wykrywaniu złożonej natury polityk oddziaływania. Już teraz podejmowane są w tej sferze poważne inicjatywy, chociażby w ramach programu ESPON.

2. Podstawowym wątkiem Zielonej Księgi wydaje się być współpraca. Jakie kwestie należy Pani zdaniem rozwiązać, aby doprowadzić do rzeczywistej międzyregionalnej i ponadnarodowej współpracy?

Preambuła Traktatu lizbońskiego wskazuje, że podstawowym celem Unii Europejskiej jest „stworzenie jeszcze bliższego związku między narodami Europy” i „zagwarantowanie społeczno-ekonomicznego postępu państw europejskich w celu zlikwidowania dzielących Europę barier”.

Aby móc zrealizować ten cel powinniśmy się skupić na współdziałaniu. Niezależnie od tego w jakim stopniu uda nam się zrealizować politykę wspólnego rynku, zawsze pozostaną jakieś bariery do pokonania.

Mam nadzieję, że Zielona Księga wywoła dyskusję o daleko idących konsekwencjach i pomoże rozpoznać problemy charakterystyczne dla pewnych typów regionów, które będzie można lepiej rozwiązywać dzięki współdziałaniu. Współdziałanie i wymiana doświadczeń między regionami mogą być podstawowym środkiem pobudzającym dynamiczne, przyszłościowe procesy rozwoju regionalnego.

Wielopoziomowe zarządzanie może nadać kształt zrównoważonemu współdziałaniu na dużych ponadnarodowych obszarach, takich jak łańcuchy górskie, aglomeracje znajdujące się na terenie kilku państw czy wspólne terytoria o dużo mniejszych rozmiarach. Dlatego Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej, do którego mogą należeć organy prawa publicznego na dowolnym szczeblu, wydaje się być symbolicznym narzędziem UE.

3. Czy debata na temat spójności terytorialnej jest przedwczesna, biorąc pod uwagę, że Traktat lizboński, w którym została ujęta, nie został jeszcze podpisany?

Debata nie jest przedwczesna – należy sobie uświadomić, że koncepcja spójności terytorialnej nie jest niczym nowym. W tym kontekście, Parlament Europejski, nieformalne zgromadzenie Ministrów odpowiedzialnych za rozwój miast i spójność terytorialną w Lipsku z 2007 r. oraz wiele stowarzyszeń reprezentujących określone typy regionów, poprosiło Komisję o przedstawienie dokumentu w sprawie spójności terytorialnej. W odpowiedzi Komisja przygotowała Zieloną Księgę.

Wymiar terytorialny stanowi jedną z podstawowych kwestii w polityce spójności od jej powstania, a wyraża się w systemie kwalifikowania, systemie dystrybucji środków finansowych oraz sposobie planowania programów. Wiele osób odczuwa

potrzebę udoskonalenia sposobu zaspokajania potrzeb regionów poprzez politykę publiczną, mimo tego, że obecnie nie ma żadnych ścisłych ustaleń w tym zakresie.

Rozpoczynając debatę, Komisja ma nadzieję upowszechnić wiedzę na temat spójności terytorialnej i powszechnych rozwiązań stosowanych w UE. Należy jednak wziąć pod uwagę proces formułowania zasad polityki. Traktat lizboński sprawi, że cele polityki spójności terytorialnej staną się widoczne i wyraźne, najpierw jednak musi zostać ratyfikowany. Polityka spójności, która będzie obowiązywać w przyszłości, pogłębi terytorialny wymiar rozwoju, ale jak na razie ciężko pracujemy nad sukcesem we wdrażaniu programów przewidzianych na lata 2007–2013. Musimy myśleć o przyszłości, jednak wiele spraw da się załatwić w ramach obowiązujących traktatów i przepisów.

Michel Delebarre, Pierwszy Wiceprzewodniczący Komitetu Regionów od 2008 r., mer Dunkierki

1. Jak wyobraża sobie Pan zmiany, które zajdą pod wpływem najnowszej Zielonej Księgi w sprawie spójności terytorialnej?

Jej pierwszą zaletą jest otwarcie dyskusji. Kwestia spójności terytorialnej przez najbliższych dziesięć lat będzie podstawowa dla struktury Unii Europejskiej. Co w takim razie rozumiemy przez spójność terytorialną? Z moich obserwacji wynika, że każdy region musi mieć jakieś plany na przyszłość i układać je na swój własny sposób. Nie oznacza to, że wszystkie regiony są takie same, że wszystkie będą miały tyle samo małych i średnich przedsiębiorstw lub tak samo rozwiniętą infrastrukturę. Wszystkie regiony borykają się z wewnętrznymi problemami związanymi ze spójnością terytorialną i konkurencyjnością. Rolą Komitetu Regionów jest zadbać o to, by każdy region mógł odegrać swoją partię w „europejskim koncercie”, ze względu na zróżnicowanie regionów, ale także pomimo niego. **Nie wolno pominąć żadnego z nich, ani pozwolić by jakiegokolwiek pozostawali w tyle w porównaniu z resztą Unii.**

Aby urzeczywistnić cele spójności terytorialnej musimy przedstawić dobrowolną politykę spójności. Nie może to być polityka, która koryguje wszystkie te polityki UE, które nie zostały zmienione tak samo we wszystkich regionach i według arbitralnych decyzji, np. politykę badawczą lub rolną. Nie jest możliwe uznanie polityki spójności ani spójności terytorialnej za sposób na wszystkie inne polityki. Jest to dość ważny czynnik w rozważaniach na temat przyszłości UE.

2. Podstawowym wątkiem Zielonej Księgi wydaje się być współpraca. Jakie kwestie należy Pana zdaniem rozwiązać, aby doprowadzić do rzeczywistej transgranicznej i ponadnarodowej współpracy?

Nikt nie kwestionuje wartości, jaką wniosła w życie Europa współpraca terytorialna. Powinna być ona umacniana, jako podstawowe narzędzie spójności terytorialnej.

Kiedy przyjrzymy się konkretnym granicom, zobaczymy terytoria, które bez wątplenia dają w budowaniu przyszłej Europy największe możliwości. To w tej sferze mamy możliwość wpływać na codzienne życie obywateli Europy. Istnieją pewne przeszkody w dziedzinie opieki społecznej i transportu, wierzę jednak, że wszystkie je będziemy w stanie pokonać. Unia Europejska powinna nadal traktować ten proces jako poligon doświadczalny, pozwalający gromadzić wiedzę na

temat budowania wspólnej Europy. Moim zdaniem jest to bardzo ważny postulat.

Każdy chciałby mieć dowody na to, że najlepsze praktyki są wdrażane, jednak nie jest to możliwe bez określonego finansowania i uregulowań w prawie europejskim. Należy głośno i wyraźnie powiedzieć, że z perspektywy osób wybranych na urzędy, pracujących w instytucjach europejskich i zaangażowanych w sprawy społeczno-ekonomiczne poszczególnych regionów, zrygnowanie ze współpracy jako celu polityki unijnej po roku 2013 jest nie do pomyślenia. Co innego wprowadzanie usprawnień lub reform. Należy pamiętać, że wymiana najlepszych praktyk nie może być zupełnie „darmowa” oraz, że na współpracę międzyregionalną nie wolno nakładać żadnych ograniczeń.

3. Jaką rolę powinny w spójności terytorialnej odgrywać usługi użyteczności publicznej?

Traktat lizboński wyraźnie wiąże koncepcję usług użyteczności publicznej ze spójnością terytorialną, uznając je za fundamentalny aspekt jej tworzenia. Za przykład może tu posłużyć dyrektywa na temat usług pocztowych. Jestem pewien, że gdybyśmy przedstawili tekst Księgi do wcześniejszej analizy pod względem potrzeb polityki spójności terytorialnej, na pewno nie obyłyby się bez poprawek, gdyż nie odpowiadał on potrzebom spójności terytorialnej. Usługi użyteczności publicznej stanowią taki czynnik, który należy ponownie przeanalizować w kontekście spójności terytorialnej. To powinno nakłonić Unię Europejską do zrewidowania kilku związanych z nimi zagadnień. Chciałbym, żeby Zielona Księga bardziej uwypuklała tę kwestię.

Koncert Europejski – ogólna siła Europy wynika z różnorodności jej regionów.

Andreas Faludi, Profesor specjalizujący się w europejskich systemach polityki przestrzennej, pracownik Instytutu Badawczego Mieszkalnictwa, Miast i Mobilności (OTB) na Uniwersytecie w Delft. Honorowy członek Królewskiego Instytutu Planowania Miast (RTPI) w Zjednoczonym Królestwie oraz Stowarzyszenia Europejskich Szkół Planowania (AESOP)

1. Jak wyobraża sobie Pan zmiany, które zajdą pod wpływem najnowszej Zielonej Księgi w sprawie spójności terytorialnej?

Ponieważ Zielona Księga w sprawie spójności terytorialnej jest dokumentem, który służy wywołaniu dyskusji, jej zadaniem nie jest spowodowanie natychmiastowych zmian, ale oczywiście można się zastanowić nad efektami toczącej się debaty.

Wyobrażam sobie, że będziemy zwracać większą uwagę na to, gdzie ludzie mieszkają, gdzie znajdują się siedziby firm, jak ma się sytuacja lokalnych społeczności lub regionów do sytuacji ich partnerów, konkurencji, rynków itp. Innymi słowy, jak słusznie stwierdzono w Strategicznych Wytocznych Wspólnoty „geografia ma znaczenie”, i **mam nadzieję, że dzięki Zielonej Księdze, organy prywatne i publiczne połączą siły, aby lepiej zrozumieć kwestie geograficzne i umieć uwzględnić swoją lokalizację w planowaniu działań.** W ten sposób będą mogły również lepiej zrozumieć siebie nawzajem i udoskonalić swoje indywidualne i wspólne polityki.

2. Podstawowym wątkiem Zielonej Księgi wydaje się być współpraca. Jakie kwestie należy Pana zdaniem rozwiązać, aby doprowadzić do rzeczywistej transgranicznej i ponadnarodowej współpracy?

W tym momencie sposób określania problemów i strategii terytorialnych jest w istotnym stopniu kształtowany przez układ instytucjonalny, który ewoluował przez setki lat, gdzie u góry piramidy znajduje się państwo narodowe, u dołu gmina, a pomiędzy nimi jest jeszcze jedna lub kilka warstw administracji. System ten jest tak mocno osadzony w znanej nam rzeczywistości, że trudno nawet pomyśleć o jakichkolwiek

innych sposobach zorganizowania demokratycznych rządów. Z drugiej strony świat bardzo szybko się zmienia, w wielu miejscach wykraczając poza sztywne granice znanego nam systemu, służące utrzymaniu określonego porządku. W ułatwianiu wymiany między regionami dokonał się już spory postęp, jednak mimo to dotychczasowy układ zachowuje swoją sztywną formę. Nadal więc czujemy się odpowiedzialni za „własną społeczność”, „własny region”, „własny naród”, „własnych wyborców”, co stanowi odzwierciedlenie systemu politycznego. Zmiana tego modelu jest prawdopodobnie największym wyzwaniem we współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej.

3. Dlaczego tak trudno jest zdefiniować spójność terytorialną? To pytanie jest pierwszym w debacie wywołanej przez Zieloną Księgę, często zadawanym również w trakcie innych dyskusji.

Spójności terytorialnej, podobnie jak społecznej i ekonomicznej, nie sposób zdefiniować w prosty sposób, ponieważ obejmuje ona szereg zagadnień. Michel Barnier, jako Komisarz ds. Polityki Regionalnej w latach 2000–2004, odpowiedzialny za włączenie spójności terytorialnej do debaty, wyróżnił w niej kilka elementów: kwestie równości (to, że miejsce zamieszkania nie powinno mieć decydującego wpływu na możliwości i jakość życia ludzi); konkurencyjność (regiony i położenie geograficzne odgrywają istotną rolę w rozwoju ekonomicznym i tworzeniu miejsc pracy); zrównoważony rozwój i dobre rządy. Zagadnienia te dotyczą różnych, potencjalnie sprzecznych problemów, które należy zdefiniować, i w miarę możliwości po kolei rozwiązywać. Spójność terytorialna jest wobec tego jak zaproszenie do tańca, ale jeszcze nie jest tańcem.

Lambert van Nistelrooij, poseł do Parlamentu Europejskiego, sprawozdawca Zielonej Księgi w sprawie spójności terytorialnej i piątego raportu na temat postępów w polityce spójności

1. Jak wyobraża sobie Pan zmiany, które zajdą pod wpływem najnowszej Zielonej Księgi w sprawie spójności terytorialnej?

Chcę podkreślić potrzebę wprowadzenia „polityk horyzontalnych” charakteryzujących się ujednoczonym podejściem, aby sprawowanie rządów nad różnymi terytoriami stało się skuteczniejsze. Budżety i polityki unijne stosowane na danym terytorium wzajemnie się uzupełniają. Dlatego popieram podejście Komisji, które koncentruje się na „kontaktach, współpracy i koncentracji”. Prowadzi to do ogólnoeuropejskiej analizy poziomu rozwoju ekonomicznego i dobrobytu. Jeśli taka będzie decyzja państw członkowskich oraz władz regionalnych i lokalnych, z funduszy unijnych będzie można finansować zintensyfikowane działania rozwojowe. Dostrzegamy również nowe podmioty rozwoju regionalnego, np. regiony transgraniczne i „metaregiony”, jak np. region Morza Bałtyckiego. Poza tymi nowościami, polityka spójności terytorialnej podkreśla konieczność wspierania zrównoważonego rozwoju i konkurencyjności we wszystkich regionach UE. **W przyszłości fundusze unijne**

będą przydzielane tak, by umożliwić tworzenie Europy symetrycznej, wielobiegunowej i zrównoważonej.

2. Podstawowym wątkiem Zielonej Księgi wydaje się być współpraca. Jakie kwestie należy Pana zdaniem rozwiązać, aby doprowadzić do rzeczywistej transgranicznej i ponadnarodowej współpracy?

Przed wszystkim regiony uczą się wiele od siebie i dzielą się doświadczeniami w ramach takich programów, jak „Regiony na rzecz zmian gospodarczych”, „Regiony oparte na wiedzy” oraz „Program sąsiedztwa europejskiego”. Europa ma silne tradycje współpracy międzyregionalnej i transgranicznej. Inwestycje publiczne i prywatne, otwarta koordynacja lub innowacyjne ekosystemy to nowoczesne koncepcje, które należy mocno popierać. Regiony i miasta stanowią platformę terytorialną, na której spotykają się różne polityki i tworzą dodatkową wartość.

W latach 2007–2013, realizacja trzeciego celu, tj. współpracy jest ograniczona pod względem finansowym. Dlatego proponuję rozreklamowanie tego celu. Pozytywne efekty

współpracy międzyregionalnej i transgranicznej mogą być olbrzymie i należy je bardziej uwypuklić.

3. W jaki sposób Parlament może przyczynić się do rozszerzenia debaty politycznej na temat spójności terytorialnej, w świetle niedawno opublikowanej Zielonej Księgi?

Na tym etapie dyskusji na temat spójności terytorialnej Parlament przedstawi nowe, ambitne zamierzenia, które podsycają debatę na temat przyszłej polityki spójności. „Spójność terytorialna” powinna przychodzić zainteresowanym stronom na myśl jako koncepcja horyzontalna skierowana na definiowanie wpływu polityki spójności i polityk sektorowych na dane terytorium.

Dlatego Parlament Europejski powinien twardo żądać opublikowania Białej Księgi w sprawie spójności terytorialnej, po zakończeniu procesu konsultacyjnego przez Komisję. Tylko w ten sposób można przygotować drogę do przełożenia „Spójności terytorialnej” na konkretne postanowienia, które powinny zostać wprowadzone w następnym pakiecie legislacyjnym dotyczącym funduszy strukturalnych na programy rozpoczynające się po 2013 r. Wierzę, że Parlament Europejski zadba o terytorialny wymiar naszych polityk w większym stopniu, niż robił to do tej pory. Nie tylko w biedniejszych regionach, ale w całej Unii Europejskiej!

Innowacja systemów ekologicznych: wspomaganie konkurencyjności poprzez współpracę oraz wymianę najlepszych praktyk.

Jesús Bedoya Vega, zastępca dyrektora generalnego ds. gospodarczych w kantabryjskim regionalnym ministerstwie gospodarki i finansów

1. Jak wyobraża sobie Pan zmiany, które zajdą pod wpływem najnowszej Zielonej Księgi w sprawie spójności terytorialnej?

Zielona Księga jest bardzo interesującym dokumentem, który stanowi ciekawy materiał do przemyśleń i otwiera debatę na temat koncepcji związanych ze spójnością terytorialną. Jednak w praktyce postępy tej dyskusji są hamowane przez brak konkretnych pomysłów i rozwiązań dotyczących aspektów finansowych, które mają podstawowe znaczenie we wdrażaniu opisanych w dokumencie idei.

2. Podstawowym wątkiem Zielonej Księgi wydaje się być współpraca. Jakie kwestie należy Pana zdaniem rozwiązać, aby doprowadzić do rzeczywistej transgranicznej i ponadnarodowej współpracy?

Na początku konieczne jest zdefiniowanie charakterystycznych cech wszystkich rodzajów współpracy. Wyzwania, problemy i rozwiązania dotyczące współpracy transgranicznej nie są takie same, jak w przypadku współpracy na szczeblu międzynarodowym i międzyregionalnym. Kultura współpracy ma korzenie we współdziałaniu sąsiadujących regionów. Zwiększenie zaangażowanie stron współpracy międzynarodowej będzie możliwe tylko wtedy, gdy istniejące sfery współdziałania zostaną skutecznie wzmocnione i zespolone.

3. Jak ocenia Pan współpracę międzynarodową w Europie Południowo-Zachodniej, w której Pana region pełni rolę instytucji zarządzającej?

Oceń ją bardzo pozytywnie – w ciągu ostatnich kilku lat dokonał się bardzo duży postęp. Dzięki niemu ponad 500 organizacji z Europy Południowo-Zachodniej rozpoczęło wspólne projekty. Współpracę podjęły nawet te regiony, które

dotychczas nigdy tego nie robiły. Uważam to za prawdziwy sukces współdziałania.

Opieka zdrowotna: jeden z sektorów, w których wskazana jest współpraca transgraniczna.

Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (EUWT) – urzeczywistnianie celów Zielonej Księgi

„W spójności terytorialnej chodzi o przystosowanie się do dzisiejszych realiów i wyzwań. To jest europejski model zrównoważonego wzrostu i zatrudnienia”, wyjaśnia Danuta Hübner, Komisarz ds. Polityki Regionalnej, rozpoczynając debatę na temat przyszłości polityki spójności.

EUWT: ku ułatwieniu współpracy transgranicznej.

Zielona Księga na temat spójności terytorialnej przedstawia harmonijny rozwój wszystkich obszarów Unii Europejskiej i dążenie do takiego stanu, kiedy jej mieszkańcy robią maksymalny użytek z atutów regionów, które zamieszkują. Konkurencyjność, jak podano w Zielonej Księdze, zależy od nawiązywania współpracy z innymi regionami, w celu wykorzystania wspólnych zasobów w sposób skoordynowany i zrównoważony. Jeśli jednak wspólne zasoby są własnością kilku regionów lub graniczących ze sobą państw członkowskich, sytuacja może nieco się skomplikować. Aby umożliwić bezproblemowe zacieśnianie współpracy między regionami, Komisja wprowadziła instrument o nazwie EUWT, który upraszcza kwestie współpracy regionalnej w zakresie administracji i kontroli finansowej.

Czym jest EUWT?

Idea utworzenia EUWT pojawiła się w rozporządzeniu z roku 2006, w odpowiedzi na naciski transgranicznych Euroregionów oraz podobnych podmiotów, apelujących o stworzenie podstaw prawnych dla ich współpracy. W EUWT mogą uczestniczyć podmioty z co najmniej dwóch państw członkowskich. Istnieje również potencjalna możliwość włączenia do EUWT członków spoza UE. Zaangażowane podmioty mogą reprezentować dowolny poziom władzy: regionalny lub lokalny, mogą to być również stowarzyszenia lub inne organy publiczne.

EUWT mają być tworzone w celu podjęcia jednego z następujących głównych typów aktywności: wdrażania europejskich programów lub projektów dotyczących współpracy terytorialnej; wdrażania innych działań polegających na współpracy międzyregionalnej, współfinansowanych przez UE; prowadzenia działań, które zupełnie nie są związane z projektami finansowanymi przez UE.

Co można uzyskać przez utworzenie ugrupowania EUWT?

Polityka spójności jest coraz bardziej zdecentralizowana. Mamy nadzieję, że programy przewidziane na lata 2007–2013 doprowadzą do większej aktywności organizacji publicznych na poziomie subregionalnym, tym samym stymulując rozwój zarządzania na wielu poziomach. Organizacje, które utworzą osobowość prawną będą mogły przemawiać donośniejszym głosem. Dzięki niej wezmą udział we wdrażaniu programów na równej stopie z władzami regionalnymi lub krajowymi.

Od tworzenia ugrupowań EUWT odstraszać może złożoność procedur. Jednak kiedy już zostaną podjęte pierwsze kroki, przeszkody we współpracy transgranicznej, takie jak różne systemy prawne, struktury administracyjne i kultury przestają stanowić problem, ponieważ grupa działa pod wspólną banderą, i według jednego standardowego zbioru przepisów. W ten sposób wszyscy uczestnicy otrzymują prawnie uznaną płaszczyznę współpracy, umożliwiającą koordynowanie różnych poziomów i form zarządzania, w postaci obowiązującej struktury prawnej. Zyskują odpowiedni rozmiar, polityczne zaangażowanie, zasoby, a co jeszcze bardziej istotne, mogą korzystać z dostępnego know-how w celu rozwijania i wdrażania strategii terytorialnych, opierając się na ocenie faktycznych potrzeb.

Ugrupowanie EUWT w praktyce

Międzynarodowa współpraca tego typu już istnieje – przykład hiszpańskiej Galicji i północnej Portugalii, tj. stowarzyszenie Eixo Atlántico.

Stowarzyszenie Eixo Atlántico, w którego skład wchodzi 34 miasta w Galicji i północnej Portugalii, zostało utworzone w 1992, pierwotnie w celu połączenia starań o dofinansowanie w ramach inicjatywy wspólnotowej INTERREG. Z czasem jego zakres działań uległ poszerzeniu, m.in. o promowanie debaty politycznej na temat strategii współpracy międzynarodowej sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi.

Pomimo, że na tej drodze zdarzały się trudne momenty (przed EUWT nie było struktur prawnych regulujących współpracę międzynarodową, co oznaczało, że inne podmioty brały Eixo Atlántico za intruza wkraczającego na ich pole działania) to ugrupowanie regionalne odniosło sukces. W piętnastą rocznicę utworzenia ugrupowanie mieści się w swoim budżecie, jest zaangażowane w tworzenie EUWT i wdraża strategię, takie jak Lokalna Agenda Cyfrowa i2020, pobudzające rozwój nowych technologii oraz służb badawczych, które umożliwiają naukowcom nawiązywanie kontaktów.

Konferencja na temat spójności terytorialnej, Paryż

Spójność terytorialna – potrzebna, ale i niedookreślona

Czy współpraca i konkurencja wzajemnie się wykluczają? Czy fundusze związane ze spójnością powinny być przeznaczane na zasilanie terytoriów, które mają niższy poziom PKB niż pozostałe czy na rozwijanie tych sfer, w których regiony odnoszą sukcesy? Jak przydatny jest PKB jako wskaźnik? To tylko kilka z pytań, które zostały zadane podczas konferencji poświęconej spójności terytorialnej i przyszłości polityki spójności. W odbywającej się w Paryżu w dniach 30–31 października konferencji uczestniczyło około tysiąca delegatów z różnych państw członkowskich oraz prelegentów, którzy wygłosili odczyty na temat kształtowania polityki, środowisk akademickich i nauki. Panorama, która uczestniczyła w konferencji, zda Państwu raport z jej przebiegu, poruszanych tematów, towarzyszących im warsztatów i podsumowujących obrad okrągłego stołu.

Zdaniem prelegentów koncepcja spójności terytorialnej nie jest łatwa do zrozumienia, co sprawia, że debata na jej temat jest niezbędna. W związku ze znaczeniem nadawanym tej idei w Traktacie lizbońskim, pojawia się silna potrzeba uzyskania konsensusu w sprawie jej istoty oraz praktycznego wymiaru. Mimo że traktat nie został jeszcze ratyfikowany, prelegenci jednomyślnie wyrazili nadzieję na jego podpisanie, które sprawi, że konieczne będzie ustalenie definicji i długoterminowej wizji koncepcji spójności terytorialnej.

Otwierając konferencję Hubert Falco, francuski sekretarz stanu ds. planowania przestrzennego, podkreślił potrzebę rozszerzenia debaty przez włączenie do niej osób aktywnie uczestniczących we wdrażaniu polityki spójności oraz wszystkich obywateli, którzy chcieliby się wypowiedzieć w tej sprawie. „Ta konferencja świadczy o naszej chęci do angażowania się w dialog na wszystkich poziomach, od lokalnego do ogólnoeuropejskiego. Najważniejsze punkty z naszej dzisiejszej i jutrzejszej wymiany poglądów przedstawię na spotkaniu ministrów w Marsylii, 25–26 listopada”, wyjaśnił w trakcie inauguracji. Okres publicznych konsultacji potrwa do końca lutego.

Ostatniego dnia podsumowano wnioski zebrane z różnych warsztatów i zaoferowano prelegentom możliwość udzielenia odpowiedzi na pytania z sali. Kończące konferencję obrady okrągłego stołu toczyły się przede wszystkim wokół przyszłości polityki spójności. Wypowiadali się między innymi: Komisarz ds. Polityki Regionalnej Danuta Hübner, Pierre Dartout (miedzyn ministerialny delegat ds. planowania przestrzennego i konkurencyjności terytoriów, Francja) oraz Mario Pezzini, zastępca dyrektora ds. porządku publicznego i rozwoju terytorialnego w Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju.

Inauguracja debaty – otwarcie puszki Pandory

Wpływ globalizacji na kruche, jak je teraz postrzegamy, rynki finansowe, zmiany klimatyczne i trendy demograficzne podkreśla potrzebę dostosowania się do rozwoju sytuacji we wszystkich regionach UE.

Zebrani w głównej sali konferencyjnej delegaci usłyszeli dość jednogłośnie opinię na temat tego, czego należy unikać, a więc czym spójność terytorialna być nie powinna: funduszy na rzecz spójności nie można traktować jako kompensaty, zadośćuczynienia za szkody poniesione przez nieprzemyślane polityki sektorowe, „na każdym etapie kształtowania polityki sektorowej należy brać pod uwagę kwestie terytorialne, gdyż w przeciwnym wypadku zmnrujemy czas”, powiedział Michel Delebarre, Wiceprzewodniczący Komitetu Regionów. Wspomniał, że Komitet zdecydowanie obstaje przy stanowisku, że spójność terytorialna nie może być zestawem narzędzi służącym do naprawiania szkód wywołanych wdrożeniem innych polityk.

Prelegenci mieli różne zdania na temat spójności i osiągnięcia związanych z nią celów, ale wszyscy zgodzili się, że dyskusja była bardzo potrzebna, mimo, że dość skomplikowana. Pytania, które padły w jej trakcie były następujące: Spójność terytorialna – tak czy nie? Co i kogo należy finansować? Czy polityki powinny być zintegrowane czy sektorowe? Jaka jest rola zarządzania wielopoziomowego? Jak spójność terytorialna wpasowuje się w inne polityki? Porównując otwarcie tej debaty do otwarcia puszki Pandory, Jan Olbrycht, członek Komisji Rozwoju Regionalnego w Parlamencie UE, wyjaśnił, że temat ten, choć kontrowersyjny, wymagał poruszenia i wyjaśnienia. „Debata jest czynnikiem państwowotwórczym, służy też przyswajaniu zasad dobrych rządów w nowszych państwach członkowskich”, powiedział.

Spójność i Wspólna Polityka Rolna

Połowa obszaru Europy to tereny wiejskie, które zamieszkuje około 20% populacji: w Europie Środkowo-Wschodniej jest większy udział obszarów wiejskich, które muszą stawić czoła jednocześnie wyzwaniom migracji i modernizacji. Zmienia się sposób wykorzystania obszarów wiejskich, a ich funkcje mogą być inne w różnych państwach członkowskich, co wynika z położenia geograficznego lub polityki krajowej. **Jedno jest identyczne w całej UE – regiony wiejskie wykazują największe zróżnicowanie pod względem PKB na osobę.**

Zgodnie z prognozami Komisji do roku 2014 stracimy 5 milionów miejsc pracy w rolnictwie. Jednak, z ekonomicznego

punktu widzenia, nie należy sądzić, że regiony wiejskie systematycznie ulegają zmniejszaniu.

Przykładowe punkty z dyskusji:

- Wspólna Polityka Rolna ma niezaprzeczalny wymiar terytorialny, zwłaszcza jeśli wziąć pod uwagę obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania, wskaźniki rolno-środowiskowe, inicjatywę wspólnotową na rzecz rozwoju obszarów wiejskich (LEADER) oraz różne typy produkcji rolnej ściśle związane z położeniem geograficznym.

Pojawiające się pytania: Czy w takim razie należy umacniać terytorialny wymiar WPR? Czy WPR przyczynia się do spójności? Czy decydenci polityczni powinni odwoływać się do badań nad wpływem polityki na region?

- Obszary rolne stoją w obliczu wielu wyzwań, a niektóre z nich są bardzo istotne dla WPR i polityki spójności. Komplikacje, których doświadczają państwa członkowskie wynikają prawdopodobnie w jakimś stopniu z nieprzejrzystego rozkładu celów i zakresu działania między politykę spójności i politykę rozwoju obszarów wiejskich.

Pojawiające się pytania: Czy środki polityki spójności wpływające na rozwój obszarów wiejskich powinny być oceniane? Czy powinna istnieć jedna polityka europejska poświęcona wyłącznie kwestiom obszarów wiejskich? Czy zarządzanie funduszami regionalnymi należy poddać rewizji? Jak można zapewnić wielosektorowe i wielopoziomowe zarządzanie?

Zrównoważony rozwój

Jednym z podstawowych wyzwań, wobec których stoi dziś Europa, jest wprowadzenie systemu gospodarczego, który we właściwy sposób rozwiązuje kwestię konkurencyjności, limitów emisji dwutlenku węgla i bezpieczeństwa energetycznego. Promowanie odnawialnych źródeł energii oznacza olbrzymią zmianę w ich wykorzystaniu: z pozycji drugorzędnych źródeł energii przechodzą na pozycję źródeł masowych. Wyzwaniem dla polityki spójności jest pogodzenie celów Strategii lizbońskiej, która kładzie nacisk na wzrost gospodarczy i zatrudnienie z celami Strategii goeteborskiej, skoncentrowanymi wokół zrównoważonego rozwoju.

Do kontrolowania emisji gazu przyczynią się takie techniki, jak system handlu uprawnieniami do emisji, promocja źródeł odnawialnych, poprawa efektywności energetycznej oraz wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla. **Państwa członkowskie wyraźnie życzą sobie, aby uwzględnić czynniki terytorialne na poziomie krajowym w określaniu celów wymaganych od każdego z nich.**

Nie ma żadnych wątpliwości, że zmiany klimatyczne i ich oddziaływanie na poszczególne regiony jest bardzo zróżnicowane, a możliwości poszczególnych obszarów w zakresie radzenia sobie z ich skutkami uzależnione od położenia geograficznego oraz strategicznych i dokonanych w przeszłości wyborów związanych z planowaniem przestrzennym, polityką energetyczną i rozwojem ekonomicznym.

Pytania, które się w związku z tym pojawiają:

- Dlaczego różnorodność i możliwości regionów należy uznać jako ważne czynniki w walce ze zmianami klimatu?
- Czy interwencja władz publicznych na poziomie lokalnej społeczności, krajowym lub lokalnym jest decydująca w walce ze zmianami klimatycznymi?
- W jakim stopniu sukces strategii terytorialnych na rzecz zrównoważonego rozwoju zależy od zespolenia Strategii lizbońskiej i goeteborskiej?

Spójność terytorialna i sposoby rządzenia

Panorama wzięła udział w warsztatach dotyczących sposobów rządzenia. Jednym z najważniejszych punktów tych warsztatów była trudność ze zdefiniowaniem pojęcia „terytorium”. Zastanawiano się na przykład, czy należy rozpatrywać terytoria jako jednostki administracyjne czy sam grunt? Jeśli sam grunt, to czy razem z mieszkającymi na nim ludźmi? W różnych państwach członkowskich inaczej rozumiane jest też pojęcie „rządzenia”. Francuski europarlamentarzysta Jean Marie Beaupuy zastanawiał się nawet „Dlaczego nie uczy się o tym na uniwersytetach?”.

Dyskutowano na temat współdziałania, zarówno między różnymi poziomami administracji rządowej, jak i terytoriami. Jak postrzega to Beaupuy, najlepiej jest, gdy równolegle sprawowane są obowiązki rządu instytucjonalnego oraz rządu odbywające się na zasadach partnerskich, w które są dobrowolnie zaangażowane różne organizacje, a wychodzą one naprzeciw potrzebom obywateli nie trzymając się ściśle wymagań administracyjnych. „Taki rodzaj współpracy może pomóc rozpoznać problem, zdiagnozować go, przyjęc plan działania i podjąc niezbędne kroki”, powiedział, dodając, że do tego dochodzi podstawowa trudność polegająca na tym, że potrzebne są przede wszystkim nie pieniądze, ale ludzie: „**trzeba wszystkim uświadomić, że dzielenie się władzą nie stanowi zagrożenia**”.

Niektóre państwa członkowskie powstrzymuje obawa przed tym, że regiony przygraniczne utworzą interaktywne, współdziałające ugrupowania. Jednak w trakcie konferencji wyraźnie powiedziano, że transgraniczna współpraca między regionami w formie Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej może przynosić obustronne korzyści. Peter Udvardi, dyrektor jednego z pierwszych europejskich ugrupowań typu EUWT, Ister Granum, wyjaśnił, że regiony znajdujące się na terytorium Węgier i Słowacji entuzjastycznie przyjęły możliwość utworzenia EUWT: „Brak wspólnych instytucji powstrzymywał rozwój regionu”. Komitet konsultacyjny ugrupowania składa się z przedstawicieli trzech największych firm, które są głównymi pracodawcami na tym obszarze, trzech izb handlowo-przemysłowych oraz czterech członków regionalnego parlamentu organizacji pozarządowych. Współpraca obejmuje logistykę, transmisje radiowe i telewizyjne, przemysł, opiekę zdrowotną (w tym regionalny system opieki zdrowotnej) oraz turystykę z tematycznymi trasami, rozchodzącymi się w różne strony regionu.

A jeśli wspominamy o europejskiej strategii dla Morza Bałtyckiego, Colin Wolfe, szef ds. współpracy terytorialnej w DG REGIO, tak podsumował odczucia związane z podejmowanymi działaniami, „**Spójność polega na przewyżczeniu dystansu, podziałów i nierówności**”.

Pytania, które się w związku z tym pojawiają:

- Czy na poziomie europejskim powinna funkcjonować Rada Ministrów odpowiedzialna za rozwój terytorialny?
- W jaki sposób należy promować polityki UE o oddziaływaniu terytorialnym, aby umożliwić wspieranie zrównoważonego rozwoju na poziomie krajowym i regionalnym?

- W jaki sposób można wzmocnić współpracę transeuropejską, aby ułatwić integrację i komunikację między regionami?

W jaki sposób spójność terytorialna wpasowuje się w proces lizboński?

Czwarty raport na temat spójności wskazuje, że rośnie ryzyko nierównowagi między terytoriami wynikające z intensywnego wzrostu gospodarczego, innowacyjności i produkcji w najbardziej dynamicznych regionach Unii. Świadczy to o tym, że aby skorzystać ze strategii, należy wziąć pod uwagę, w jaki sposób Strategia lizbońska wpływa na różne terytoria i ich potencjał.

Jak uważa większość zainteresowanych, należy podnosić po-

ziom świadomości związany z różnorodnością terytorialną i dokładniej przyglądać się, w jakiej skali dokonywany jest pomiar i ocena terytoriów, która ma miejsce w trakcie ustalania celów i wdrażania Strategii lizbońskiej.

Współpraca terytorialna przyspiesza rozprzestrzenianie się i transfer dobrych praktyk, a cała polityka spójności, z jej celami i narzędziami, w poważnym stopniu wspiera Strategię lizbońską.

Pytania, które się w związku z tym pojawiają:

- Jeśli istotą spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej jest równomierny rozkład działalności gospodarczej, jaką rolę w gwarantowaniu wykorzystania pełnych możliwości wszystkich regionów Europy odgrywają władze publiczne?
- Czy polityka spójności terytorialnej pomaga UE w osiągnięciu jej celów związanych ze wzrostem gospodarczym i zatrudnieniem?
- Jakie polityki innowacyjne należy wprowadzić, aby uniknąć rozłamu w rozwoju technologicznym obszarów o większym potencjale i tych mniej zaawansowanych?
- Czy skrojone na miarę, regionalne strategie innowacyjne oparte na konkretnym rozpoznaniu słabych i mocnych stron oraz na lokalnej współpracy partnerskiej powinny stać się standardem polityki regionalnej?

Dokąd zmierzamy?

Na ostatniej sesji padło więcej pytań niż podpowiedzi, otwierając więcej spraw niż ich rozwiązując, należy jednak zaznaczyć, że pytania były bardziej sprecyzowane, a problemy ściślej określone. Potwierdzają się słowa Zastępcy Dyrektora Generalnego w DG REGIO, Katariny Maternovej, która otworzyła dyskusję poprzedniego dnia zdaniem „konceptja spójności terytorialnej jest trudna do ogarnięcia, ale wypełniona coraz większą ilością znaczeń”.

Pomimo że Traktat lizboński, który obejmuje koncepcję spójności terytorialnej, nie został jeszcze ratyfikowany, na konferencji powiedziano wyraźnie, że temat ten jest wciąż żywy i wiąże się z nim wiele opinii i obaw, np. taka, w jakim stopniu współpraca terytorialna będzie ingerować w suwerenność państw członkowskich? Jeśli podczas planowania wszystkich polityk na wszystkich poziomach należy wziąć pod uwagę spójność terytorialną oraz uwzględnić indywidualne cechy wszystkich terytoriów, jak można to właściwie zrobić? „związane z konkretnym obszarem”, „lepsze wskaźniki”, „bliższe spojrzenie na mapę”, „funduszy nie wolno uważać za środki pierwszej pomocy”, „współdziałanie i konkurencyjność idą w parze”. Nie ma wątpliwości, że ten temat będzie omawiany podczas wielu dyskusji, a Zielona Księga przygotowana przez Komisję oraz towarzyszące jej konsultacje publiczne pojawiły się w odpowiednim momencie.

Granice nie stanowią przeszkód dla spójności terytorialnej.

A zatem gdzie jesteśmy teraz? Twierdząc, że nie czas teraz na formułowanie wytycznych i regulacji, Andreas Faludi, profesor specjalizujący się w europejskich systemach polityki przestrzennej na Uniwersytecie Technicznym w Delft, wezwał do kontynuacji „pragmatycznego planowania polityki” oraz przeprowadzania regularnych ocen jej efektów przez panele międzynarodowe i wewnątrz krajowe, jak również energiczne dążenie do urzeczywistnienia polityk spójności na wszystkich poziomach.

Zdefiniowanie pojęcia „terytorium” jest dość trudne. Słowo to z jednej strony jest związane z koncepcją państw narodowych – państwa nie byłyby państwami, gdyby nie miały terytorium. A z drugiej terytoria są teraz rozumiane jako wytwór ludzkich starań. Faludi wyjaśnił, że te dwie koncepcje są ze sobą sprzeczne, dodając, że państwom członkowskim jest bardzo trudno przekazać swoje kompetencje grupom ponadnarodowym.

O ile państwa członkowskie mogą mieć trudności z uwierzeniem w to, że współpraca między regionami może poprawić konkurencyjność i poziom życia mieszkańców, ci decydenci, którzy już są o tym przekonani, uważają, że problem tkwi raczej w ustaleniu sposobu oceny wpływu współpracy na rozwój regionów. Najczęściej używanym wskaźnikiem jest PKB, który nie jest w stanie wystarczająco precyzyjnie oddać sytuacji. Jak wyjaśniła Maternova, wskaźniki mogą mieć funkcję normatywną lub opisową. Jeśli chodzi o pierwszą kategorię, PKB jest i pozostanie najważniejszy ze względu na swoją solidność, a jeśli chodzi o drugą kategorię, Komisja wraz z Eurostatem starają się wypracować lepszy sposób określania dynamiki zmian.

Niezależnie od tego, co wymyślą, na pewno nie zadowolą wszystkich. „Wskaźniki stanowią rzeczywisty problem, ponieważ każde państwo członkowskie próbuje je zinterpretować na swoją korzyść”, twierdzi Faludi.

Zdaniem Komisarz Hübner: „Mamy rynek wewnętrzny przygotowany do konkurencyjności i stabilną makroekonomiczną strukturę strefy euro. Dodajmy do tego politykę spójności, w której chodzi o poszanowanie równowagi społeczno-ekonomicznej i pielęgnowanie solidarności. **Chcemy, aby ta polityka spójności odpowiadała potrzebom wszystkich społeczności, terytoriów i regionów. Jedna waluta, jeden rynek, jedna polityka spójności**”.

Kryzys kredytowy rzuca cień

Mimo że w czasie planowania konferencji nikomu się o tym nie śniło, chaos, który zapanował na rynkach finansowych mógł zagrozić tysiącom projektów związanych z wprowadzaniem innowacji w całej Europie, co miałooby bardzo niekorzystny wpływ na zatrudnienie i gospodarkę.

Michael Ralph, rzecznik Vladimira Spidli, Komisarza ds. zatrudnienia, spraw społecznych i równości szans, wyraził obawę, że kryzys może zagrozić temu, co zostało osiągnięte w ramach Strategii lizbońskiej. „Aby pobudzić rozwój naszych firm i pracowników musimy korzystać z funduszy społecznych – jest to konieczne dla przyszłego rozwoju. **Musimy pamiętać, że recesja najbardziej uderza w najsłabszych**”.

Zagrożenie wpadnięcia w błędne koło przedstawił Alain Rousset, Przewodniczący Stowarzyszenia Regionów Francji, na spotkaniu z przedstawicielami prasy poprzedzającym otwarcie konferencji. Wezwał do stosowania finansowania krótkoterminowego w celu zapewnienia środków instytutom ekonomicznym i badawczym w UE na najbliższy rok do dwóch lat. „Z dzisiejszego punktu widzenia należy zminimalizować efekty i czas trwania kryzysu finansowego. Grozi nam wstrzymanie inwestycji w finansowane kredytami projekty związane z innowacyjnością, ze względu na utrudnienia w ich uzyskaniu”. Obawia się on, że jeśli publiczne źródła kredytowania nie będą odpowiednio duże, banki nie będą chciały się przyłączyć.

Przedstawiciele Komisji zapewнили uczestników konferencji, że w celu poprawy sytuacji państw członkowskich zostały przewidziane specjalne środki finansowe.

Opinie uczestników konferencji

„Bardzo dobrze zorganizowane i interesujące wydarzenie, niezwykle ciekawe wypowiedzi prelegentów. Pomimo, że najważniejsze tematy zostały dość dobrze wyjaśnione, świetnie byłoby usłyszeć opinie osób, które nie są zwolennikami spójności i jej terytorialnego wymiaru. Wtedy dyskusja mogłaby stać się jeszcze bardziej ożywiona”.

Concha Játiva Sevilla – zaangażowana w politykę regionalną w Dyrekcji Generalnej ds. Gospodarki w autonomicznym rządzie Walencji.

Co oznacza dla Ciebie pojęcie „terytorium”?

IT

Territorio – obszar o określonych granicach i podlegający określonemu systemowi administracyjnemu

DE

Gebiet – miejsce

Territorium – ziemia i żyjący na niej ludzie

FI

Alue – obszar

FR

Territoire – ziemia i żyjący na niej ludzie

EN

Territory – ziemia, która do kogoś należy

Terrain – kawałek ziemi o określonych cechach ukształtowania powierzchni

EL

Έδαφος – gleba, kawałek ziemi, obszar

Program REGIO

Daty	Wydarzenia	Miejsce
5–6 lutego 2009	Konferencja na temat strategii UE wobec Regionu Morza Bałtyckiego z udziałem zainteresowanych stron http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/events_en.htm	Rostock (DE)
9–13 lutego	Dyrekcja Generalna Komisji Europejskiej ds. Energii i Transportu, Instytucje Europejskie i najważniejsze podmioty zainteresowane zrównoważonym wykorzystaniem energii wspólnie organizują trzecią edycję Europejskiego Tygodnia Zrównoważonej Energii (EUSEW) http://www.fedarene.org/events/Fedarene_events/Eusew_2009/Eusew2009_events.htm	Bruksela i inne europejskie miasta
Koniec lutego	Koniec konsultacji publicznych dotyczących Zielonej Księgi w sprawie spójności terytorialnej – analizy wyników konsultacji należy się spodziewać późną wiosną	
21–24 czerwca	Konferencja ISPIM – Przyszłość innowacji, organizowana przez ISPIM, w roli gospodarza: Austriacka Związkowa Izba Handlowa, konferencję współorganizuje DANUBE – European Programmes for Training, Research and Technology (regionalny przedstawiciel ds. programów szkoleniowych, badawczych i technologicznych) oraz firma Ratio Strategy & Innovation Consulting http://conference.ispim.org/	Wiedeń (AU)
25–29 sierpnia	49 Doroczny Kongres Regional Science Association, międzynarodowego stowarzyszenia naukowego zajmującego się zagadnieniami związanymi z rozwojem regionalnym. http://www.ersa.org/spip.php?rubrique2	Łódź (PL)

Wyraź swoją opinię!

Proces konsultacji dotyczący Zielonej Księgi w sprawie spójności terytorialnej zostanie zakończony z końcem lutego. Komisja jest żywo zainteresowana opiniami obywateli.

Pod podanym niżej adresem strony internetowej poświęconej Zielonej Księdze można znaleźć jej tekst i wyrazić swoje zdanie.

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/index_pl.htm

Więcej informacji na temat zgłaszania własnych opinii, danych kontaktowych osób, które mogą udzielić dalszych informacji i dodatkowych materiałów, można uzyskać pod adresem:

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/consultation_pl.htm

Zgłoszone wypowiedzi zostaną opublikowane w Internecie. Należy koniecznie zapoznać się z dostępnym na stronie oświadczeniem o ochronie prywatności, które zawiera informacje na temat sposobu obchodzenia się z Państwem danymi osobowymi i treścią opinii.

REGIO i sieci

Przyszłość regionu Morza Bałtyckiego

Komisja zachęca do zgłaszania za pośrednictwem specjalnej witryny internetowej uwag i udziału w tworzeniu projektu strategii dla Regionu Morza Bałtyckiego. Okres konsultacji publicznych rozpoczął się na początku listopada i trwał do końca roku 2008. Wszystkie uwagi i propozycje dotyczące strategii zostaną opublikowane w Internecie. Strategia ma na celu wprowadzenie takich zmian, aby region mógł się rozwijać w sposób zrównoważony ekologicznie, czerpał zyski ze swoich dóbr, był dostępny, atrakcyjny i bezpieczny. W dokumencie konsultacyjnym postawiono pytania, na co najlepiej przeznaczyć środki finansowe, jak znaleźć złoty środek między ochroną środowiska naturalnego a rozwojem i wzrostem gospodarczym regionu oraz jak korzystać z zasobów morskich w bardziej racjonalny sposób. Rozwiązanie tych, a także innych zgłaszanych kwestii będzie wymagało olbrzymich nakładów pracy i pozytywnego nastawienia, ponieważ omawiany obszar jest wyjątkowo złożony. W regionie Morza Bałtyckiego znajduje się osiem państw członkowskich, Norwegia i część Federacji Rosyjskiej. Strategia zostanie spisana i zaprezentowana Radzie w formie komunikatu do czerwca 2009 r. Równocześnie organy zarządzające polityką spójności UE spotkają się w Szwecji, aby powiązać swoje działania przedstawione w strategii dotyczącej funduszy dostępnych w ramach polityki spójności. Jedno z kolejnych wydań Panoramy będzie w całości poświęcone Regionowi Morza Bałtyckiego.

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/baltic/consultation_en.htm

Regionalny rocznik Eurostatu

W regionalnym roczniku statystycznym Eurostat 2008 można znaleźć analizę najnowszych zmian społecznych, ekonomicznych i demograficznych w 271 regionach mieszczących się na terytoriach 27 państw członkowskich UE, w regionach trzech krajów kandydujących (Chorwacji, Byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii i Turcji) oraz czterech krajów EFTA (Islandii, Liechtensteinu, Norwegii i Szwajcarii). Rocznik Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich zawiera obszernie i różnorodne dane z rozmaitych dziedzin, w rozdziałach poświęconych ludności, obszarom miejskim, PKB, finansom gospodarstw domowych, strukturze przedsiębiorstw, rynkowi pracy, transportowi, turystyce, nauce, technologii i innowacyjności, zdrowiu, rolnictwu, kosztom pracy i wydajności w różnych sektorach gospodarki.

<http://ec.europa.eu/eurostat>

Konferencja „Praca w sieci na rzecz wyników” oraz nagrody RegioStars 2009

Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej oraz inne służby Komisji, we współpracy z Komitetem Regionów zorganizują doroczną konferencję „Regiony na rzecz zmian ekonomicznych”, która odbędzie się 16 i 17 lutego 2009 pod hasłem „Praca w sieci na rzecz wyników”. Celem konferencji jest umożliwienie ponad 500 uczestnikom dziewięciu spotkań warsztatowych nawiązania kontaktów i wymiany dobrych praktyk w zakresie wdrażania założeń strategii lizbońskiej dotyczących wzrostu gospodarczego i rozwoju rynków pracy na szczeblu regionalnym. Podejmując dyskusję na temat europejskiej polityki regionalnej i jej instrumentów, regiony mogą się od siebie wzajemnie uczyć i wprowadzać w życie przykłady dobrych praktyk oraz zarządzania, poprzez podstawowe polityki i programy. Rejestracja uczestników jest możliwa od początku grudnia na stronie *Inforegio*.

Wieczorem 16 lutego 2009, Europejska Komisarz ds. Polityki Regionalnej, Danuta Hübner ogłosi zwycięzców w konkursie „RegioStars 2009” wśród innowacyjnych projektów regionalnych, których celem jest rozpowszechnianie dobrych praktyk związanych z europejskim rozwojem regionalnym.

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm

Praca na rzecz Regionów – Polityka regionalna UE na lata 2007–2013

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/working2008/work_pl.pdf
Szczegóły europejskiej polityki regionalnej.
Dostępne w 22 językach.

Polityka spójności 2007–2013 Zestawienia dla poszczególnych państw

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/info_pl.htm
Przegląd priorytetów inwestycyjnych w poszczególnych krajach, alokacji środków finansowych oraz spodziewanego wpływu polityki spójności na 27 państw członkowskich.

Tekst dostępny w języku angielskim, francuskim, niemieckim i języku (językach) danego państwa członkowskiego.

Piąty raport na temat spójności gospodarczej i społecznej Rozwijające się regiony – rozwijająca się Europa

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/interim5/com_2008_371_pl.pdf
Tekst dostępny w 22 językach.

Polityka spójności 2007–2013 Komentarze i teksty oficjalne

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/publications/guide2007_pl.pdf
Teraz dostępne we wszystkich 22 językach.

Pełne teksty europejskich przepisów, wniosków i oficjalnych dokumentów dostępne on-line pod adresem:
<http://eur-lex.europa.eu/pl/index.htm>

On-line

http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/recovery/

Kryzys finansowy a europejska polityka spójności. Aby przekonać się, w jaki sposób europejska polityka spójności zareagowała na Europejski Plan Naprawy Gospodarczej, zapoznaj się z informacjami w nowym dziale strony internetowej Inforegio. 26 listopada, w odpowiedzi na trwający kryzys ekonomiczny i spowolnienie gospodarcze europejskiej gospodarki, Komisja Europejska zaprezentowała szeroko zakrojony plan ożywienia gospodarczego dla Europy. Europejska polityka spójności odgrywa w nim bardzo dużą rolę. Aby przyspieszyć wdrażanie planu i zaszczerpić na gruncie gospodarki europejskiej więcej dynamizmu i przekonania o jej dużych możliwościach, podjęto szereg działań, zarówno legislacyjnych, jak i nielegislacyjnych.

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/regions2020/index_en.htm

REGIONY 2020:

Raport Komisji na temat przyszłych wyzwań teraz dostępny on-line

Nowy raport „Regiony 2020” przygotowany przez Dyрекcyję Generalną ds. Polityki Regionalnej to pierwsza analiza możliwego oddziaływania czterech największych wyzwań, przed którymi stoi Europa, na politykę regionalną. Wyzwania te to globalizacja, zmiany demograficzne, zmiany klimatyczne i dostawy energii. W raporcie, za pomocą różnorodnych wskaźników podano, w jakim stopniu regiony europejskie są podatne na te wyzwania, a także przeanalizowano rozbieżności, które mogą w związku z tym powstać między regionami Unii Europejskiej. Wnioski zamieszczone w raporcie będą przydatne w procesie refleksji nad przyszłością europejskiej polityki spójności.

<http://www.interreg4c.eu/>

Program INTERREG IVC wpisuje się w cele Europejskiej Wspólnoty Terytorialnej, a jego zamierzeniem jest ułatwienie współpracy regionów o dużym doświadczeniu z innymi regionami, które potrzebują pomocy, a także wymiana wiedzy i najlepszych praktyk. Na witrynie opublikowano wezwania do składania wniosków, pakiety dokumentów aplikacyjnych oraz informacje o najbliższych punktach kontaktowych.

<http://lisbon.cor.europa.eu/lisbon-monitoring-platform.html>

Platforma Monitorowania Procesu Lizbońskiego stanowi część witryny internetowej Komitetu Regionów, poświęconą zależnościom między polityką spójności a celami związanymi z rozwojem i zatrudnieniem zawartymi w strategii lizbońskiej. Platformę utworzono z zamiarem m.in. rozpoznawania przeszkód, które lokalne władze napotykają w trakcie wdrażania strategii i pomaganie im w znajdowaniu praktycznych rozwiązań, dostarczających lokalnym i regionalnym władzom podstaw do argumentacji w debatach krajowych oraz monitorowania udziału samorządów lokalnych w krajowych programach reform w zakresie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Witryna zawiera przede wszystkim analizę sytuacji i wskazówki.

Twoja opinia jest niezbędna w procesie konsultacji publicznej

Konsultacje publiczne nad Zieloną Księgą w sprawie przyszłości polityki spójności trwają. Jeśli nie mieli Państwo czasu na przeczytanie publikacji, prosimy zajrzeć na stronę internetową, na której zamieszczono tekst Zielonej Księgi. Tam można również wyrazić własne zdanie na jej temat. Okres konsultacji potrwa do końca lutego, a więc jeśli mają Państwo jakiegokolwiek uwagi, obawy lub spostrzeżenia, szansa na ich wyrażenie jest właśnie teraz.

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/index_pl.htm

Kontakt

Raphaël Goulet
Avenue de Tervuren 41, B-1040 Bruksela
Faks (32-2) 29-66003
E-mail: regio-info@ec.europa.eu
Strona WWW: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_pl.htm

ISSN 1725-8243

© Wspólnoty Europejskie, 2008
Przedruk dozwolony pod warunkiem podania źródła.

Wydrukowano w Belgii

URZĄD OFICJALNYCH PUBLIKACJI
WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
L-2985 Luksemburg

Urząd Publikacji
Publications.europa.eu